

Záznamy seriálů v elektronickém katalogu SVK v Hradci Králové

Eva Svobodová

Knihovní fond Státní vědecké knihovny čítal k 31.12.1999 celkem 1 116 354 knihovních jednotek, z toho bylo asi 329 000 speciálních dokumentů, zejména patentů a norem, asi 687 000 knihovních jednotek monografií a asi 100 000 svazků seriálů. Nepředpokládáme, že bychom v dohledné době ukládali do strojového katalogu záznamy speciálních dokumentů. Zpětné ukládání monografií je v naší knihovně běh na dlouhou trať. V současnosti máme uloženo asi 172 800 záznamů s celkovým počtem 235 797 svazků. Trochu jinak se jeví situace v seriálech. 100 000 svazků se nezdá být tak velkým objemem, aby nebylo možné retrokonverzi zvládnout v kratším časovém limitu.

Počátky elektronického zpracování záznamů seriálů a evidence seriálů spadají do roku 1993. Tehdy jsme ještě pracovali v systému Smartlib. Záznamy živých seriálů (v té době vycházejících) byly přepsány z papírových karet do databáze evidence seriálů, kde se prováděla denní evidence právě došlých seriálových dokumentů. Katalogizace svázaných svazků seriálů byla od roku 1994 prováděna přímo v modulu katalogizace periodik systému Smartlib. Až do roku 1998 existovaly tedy báze dvě. Bibliografické záznamy se proto samozřejmě ukládaly duplicitně a spousta práce se vynakládala zcela zbytečně.

Bohužel v tomto systému to jinak nešlo.

Kp-systém umožňuje celou správu seriálů (evidenci jednotlivých čísel a ukládání svazků) provozovat v jedné databázi. Kdybychom začínali seriály zpracovávat až v tomto systému, mohli jsme začít už v roce 1997. Bylo však třeba provést retrokonverzi a především obě předcházející databáze sloučit, abychom nemuseli všech 8 000 bibliografických záznamů ukládat znova. Nejprve se konvertovala databáze denní evidence čísel a k tomu se později přidávaly záznamy svazků. To však nebylo všechno. Databáze, z níž jsme čerpali svazky, obsahovala navíc záznamy, které se v databázi evidence čísel nevyskytovaly. Proto i z této databáze se musely konvertovat celé záznamy. Takhle napsané to vypadá velice jednoduše, ale práce na přípravě konverze a její ladění nám zabraly skoro 2 roky. Záznamy v databázích určených ke konverzi nebyly totiž totožné, a to přinášelo problémy při odstraňování duplicit. Příprava konverze nespočívala jen ve vytvoření konverzní tabulky, vytvoření konverzního programu (to bylo zadáno firmě), ale spočívala také v ohromném množství práce na úpravě databáze svazků tak, aby bylo možno její záznamy konvertovat.

Od poloviny srpna 1999 zpracováváme seriály v Kp-systému. Na rozdíl od konverze personálních autorit se konverze seriálů povedla. Jediným nedostatkem je, že převedené záznamy přírůstkových čísel nelze zatím statisticky v programu vykázat. Do této databáze bylo převedeno celkem 23 190 přírůstkových čísel. Statistika ovšem začíná běžet až od konce srpna 1999.

V době těsně po retrokonverzi měl katalog seriálů asi 8000 záznamů. Podle obsazeného počtu signatur se dalo odhadnout, že se již toto číslo příliš nezvýší, tudíž se bude moci retrokonverze soustředit nikoliv na bibliografické záznamy, ale na záznamy svazků, jejichž součástí je i přírůstkové číslo. Po půlročních zkušenostech se však situace jeví poněkud jinak. Na signaturu jsou přidávány další svazky, i když titul mění název, pokud si zachová stejný formát. Počet obsazených signatur se tedy nezvyšuje, ale počet bibliografických záznamů ano. Při každé změně názvu se podle pravidel vytváří nový bibliografický záznam. V současné době má katalog seriálů již 12 330 záznamů. Nicméně prvotní

úvaha mne v létě roku 1999 ovlivnila natolik, že jsem se rozhodla urychlit ukládání svazků seriálů vypracováním projektu, na jehož základě jsme požádali o finanční podporu Open Society Institute. Prostředky ve výši asi 73 000 jsme v polovině října 1999 získali s tím, že stejnou částku uvolní na tento projekt i naše knihovna. S retrokonverzí z našich zdrojů jsme začali už v srpnu 1999, kdy byly na tuto práci převedeny 2 naše pracovnice, i když ještě nebylo jisté, zda grant obdržíme. Pokud v databázi existují bibliografické záznamy, je ukládání svazků rutinní záležitostí. V říjnu jsme proto na tuto práci mohli najmout pracovníky z řad studentů a nezaměstnaných. S většinou z nich jsme měli zkušenosti.

Od října do konce ledna, kdy probíhal projekt financovaný OSI, přibýlo do katalogu periodik 41 500 přírůstkových čísel svazků. (Projekt byl stanoven na 30 000.) S tím, co bylo převedeno ze Smartlibu, má v současnosti katalog seriálů okolo 64 600 svazků.

Záznamy svazků byly ukládány podle záznamů revizního lístkového katalogu seriálů, který je řazen podle signatur. V průběhu padesáti let, kdy byl budován, se nepočítalo, že bude využit i k tomuto účelu, a proto některé záznamy neměly uvedena přírůstková čísla. Dále, jak už jsem výše uvedla, ne všechny bibliografické záznamy seriálů byly v elektronickém katalogu zapsány. Protože projekt byl vypracován na ukládání svazků, nemohli jsme na vkládání bibliografických záznamů využít pracovníky z tohoto projektu. Bylo nutné odložit ostatní úkoly jmenné katalogizace a záznamy uložit vlastními silami. Záznamy, ve kterých nebyla v revizním katalogu přírůstková čísla, byly ukládány podle generálního katalogu knihovny. Důvod, proč jsme rovnou nepřikročili k ukládání svazků podle tohoto katalogu, spočíval v tom, že těch poměrně málo tisíc záznamů seriálů by se mezi 500 000 záznamy všech dokumentů hledalo v tomto katalogu velice špatně, práce by probíhaly pomalu a projekt by nemohl být ukončen v termínu.

Máme za sebou více než polovinu retrokonverze seriálů. Rozhodli jsme se v ní pokračovat. Pokud bude moci naše knihovna uvolnit na zpětné ukládání i letos nějaké finanční prostředky, využijeme je z velké části na ukládání svazků seriálů. Ke dvěma kolegyním, které se touto činností zabývají už půl roku, přibyla na částečný úvazek 2 hodin denně další pracovnice. Do konce roku 2000 by měla být z velké části retrokonverze svazků seriálů provedena. Pokud nebudou muset být pracovnice převedeny na jinou práci, do dvou let bychom měli mít všechny záznamy svazků seriálů v elektronické podobě. Pak bude následovat nejen redakce databáze, ale i revize fondu seriálů, aby obraz tohoto fondu v elektronickém katalogu odpovídal skutečnému stavu na regálech ve skladišti.

Databáze seriálů, i když stále neúplná, je v současnosti otevřena pro uživatele naší knihovny a nabízí tak zatím částečnou alternativu klasického lístkového katalogu.